

Số: /TB-UBND

Việt Hòa, ngày tháng năm 2025

THÔNG BÁO
Hướng dẫn Phòng, chống bệnh Đại ở động vật

I. KHÁI QUÁT VỀ BỆNH ĐẠI

1. Khái niệm về Bệnh Đại (Rabies)

Bệnh đại là bệnh lây truyền giữa động vật và người. Động vật sau khi nhiễm vi rút đại có thời gian ủ bệnh khác nhau tùy thuộc loài, độc lực của vi rút và vị trí vết cắn. Vi rút xâm nhập vào cơ thể được nhân lên và hướng tới hệ thần kinh, phá hủy mô thần kinh, gây nên những kích động điên dại và kết thúc bằng cái chết. Thời gian ủ bệnh ở động vật có thể kéo dài từ vài ngày đến vài tháng, có thể lâu hơn, nhưng trước 10 ngày phát bệnh, vi rút có thể gây nhiễm cho người và động vật khác. Vi rút đại có nhiều trong nước bọt của chó, mèo và động vật mắc bệnh, kể cả khi con vật chưa có dấu hiệu lâm sàng.

Bệnh Đại chưa có thuốc điều trị, chỉ có vắc xin phòng bệnh; Quản lý tốt đàn chó, mèo nuôi và thực hiện tiêm vắc xin phòng bệnh Đại cho chó, mèo nuôi là giải pháp duy nhất, hiệu quả nhất để phòng ngừa lây nhiễm bệnh Đại từ động vật sang người.

2. Nguồn bệnh và đường truyền lây

- Loài mắc: Động vật máu nóng, chủ yếu là chó, mèo.
- Nguồn bệnh: Nguồn mang mầm bệnh chủ yếu là chó (trên 90%), mèo nuôi và động vật hoang dã. Chó được coi là ổ chứa vi rút Đại ở động vật nuôi và có vai trò quan trọng nhất truyền bệnh Đại cho người.
- Đường lây truyền: Vi rút xâm nhập qua các vết cắn, vết liếm, vết cào, da, niêm mạc bị tổn thương, vết thương hở.

3. Triệu chứng lâm sàng trên chó nghi mắc bệnh Đại

Biểu hiện lâm sàng ở chó nghi mắc bệnh Đại thường được chia làm 02 thể là thể Đại điên cuồng và thể Đại câm (bại liệt). Trong thực tế, nhiều con chó mắc bệnh Đại biểu hiện xen kẽ cả 2 thể này, thời gian đầu có biểu hiện điên cuồng, bị kích động rồi sau đó chuyển sang dạng bị ức chế và bại liệt.

a) Thể Đại điên cuồng: được chia làm 3 giai đoạn:

- Giai đoạn tiền triệu chứng hoặc khởi phát: Giai đoạn tiền triệu chứng hoặc khởi phát rất khó phát hiện, chó có một số biểu hiện khác thường sau: Chó chủ yếu thay đổi về tính nết như trốn vào một góc tối, biểu hiện vui mừng hơn bình thường, thỉnh thoảng cắn, sủa vu vơ lên không khí (như đớp mồi), vẻ bồn chồn. Khi chủ gọi, một số chó sẽ không đáp lại, tuy nhiên một số sẽ mừng rỡ hơn hẳn, liếm chân, vẫy đuôi. Thân nhiệt cao, ủ rũ - đây là dấu hiệu rất dễ nhầm lẫn với nhiều chứng bệnh khác ở chó.

- Giai đoạn kích thích: lúc này vi rút Đại đã xâm nhập vào hệ thần kinh trung ương khiến chó bị kích thích, nổi loạn và khó kiểm soát hơn. Biểu hiện chính của thời kỳ này là các phản xạ thông thường của chó bị kích thích mạnh như: Đang ngồi dưới đất bỗng đứng dậy, nhảy lên, thấy người lạ xông ra cắn sủa dữ dội, chó có phản ứng quá mức đối với tiếng động và ánh sáng. Chó bỏ ăn, nuốt khó khăn, phải vươn cổ ra để nuốt, cắn các vật lạ, khát nước, uống liên tục nhưng chỉ uống được ít. Quan trọng nhất, biểu hiện bệnh Đại ở chó cần lưu ý chính là cơn người của chó thường sẽ mở ra rất to, đáng sợ kèm theo chảy nước dãi và sùi bọt mép.

Sau khi phát bệnh 2 - 3 ngày, con vật có biểu hiện đặc trưng của bệnh Đại: mắt đỏ ngầu, hai tai dựng ngược, mồm há hốc ra, hàm dưới trễ hẳn xuống, nước dãi chảy thành dòng, bụng thóp lại; sợ nước, sợ nắng, sợ gió; tiếng sủa đặc trưng do dây thần kinh ở họng bắt đầu bị liệt, chó phát ra tiếng hú. Một số con vật bỏ nhà ra đi và thường không trở về; trên đường đi, gặp vật gì lạ nó cũng cắn gặm, ăn bữa bãi, tấn công chó khác, kể cả người.

- Thời kỳ bại liệt: Con vật bị liệt mặt, không ăn và không nuốt được, nước bọt chảy ra nhiều, hàm dưới trễ hẳn xuống, sau đó liệt các cơ vận động và chết do liệt hô hấp hoặc vì kiệt sức do sự vận động của cơn Đại và không ăn uống gì.

b) Thể Đại câm (giai đoạn bại liệt): Là dạng bệnh không có các biểu hiện lên cơn Đại điên cuồng như thường thấy; chó bệnh chỉ có biểu hiện buồn rầu, có thể bị bại liệt ở một phần cơ thể, nửa người hoặc 2 chân sau, nhưng thường là liệt cơ hàm, hàm trễ xuống, lưỡi thè ra; nước dãi chảy lòng thòng; con vật không cắn, sủa được, chỉ gặm gừ trong họng.

* Đối với chó con: triệu chứng Đại thường không điển hình, chó con khi bị Đại rất ít khi điên loạn, chỉ buồn bã, ủ rũ, chui vào xó nhà, không di chuyển được do các chi bị liệt hoàn toàn.

4. Triệu chứng lâm sàng trên một số động vật khác

- Mèo bị bệnh ít hơn chó, bệnh Đại ở mèo cũng tiến triển như ở chó. Khi bị bệnh thường buồn bã, tìm chỗ kín đáo để nằm; hoặc kêu nhiều, bồn chồn như khi động dục, bứt rứt, nếu sờ vào lập tức bị cắn, sau đó bệnh nhanh chóng chuyển sang thể bại liệt và chết.

- Ở các loài khác biểu hiện tương tự như ở chó.

II. PHÒNG, CHỐNG BỆNH ĐẠI ĐỘNG VẬT

1. Phòng bệnh

Đề nghị các tổ chức, cá nhân nuôi, giết mổ, vận chuyển, kinh doanh chó, mèo trong xã cam kết thực hiện “5 không”, gồm:

- Không nuôi chó, mèo khi chưa khai báo với UBND xã;
- Không nuôi chó, mèo không tiêm vắc xin phòng bệnh Đại;
- Không nuôi chó thả rông;
- Không để chó cắn người;
- Không nuôi chó, mèo gây ô nhiễm môi trường.

2. Quản lý chó, mèo nuôi

Đối với chủ nuôi chó, mèo (gọi chung là chủ vật nuôi)

- Phải đăng ký kê khai hoạt động nuôi chó, mèo với Ủy ban nhân dân phường theo quy định tại Luật chăn nuôi, Thông tư số 23/2019/TT-BNNPTNT ngày 30/11/2019 của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn về việc Hướng dẫn một số điều của Luật Chăn nuôi về hoạt động chăn nuôi, Thông tư số 18/2023/TTBNNPTNT ngày 15/12/2023 của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 23/2019/TT-BNNPTNT ngày 30/11/2019 của Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn hướng dẫn một số điều của Luật Chăn nuôi về hoạt động chăn nuôi và các quy định khác có liên quan.

- Cam kết nuôi nhốt chó, mèo trong khuôn viên gia đình; chó, mèo khi đưa ra khỏi nhà phải được xích, rọ mõm và có người dắt đề phòng cắn người. Chịu mọi chi phí trong trường hợp có chó thả rông bị bắt giữ, kể cả chi phí cho việc nuôi dưỡng và tiêu hủy chó. Trường hợp chó, mèo cắn, cào người thì chủ vật nuôi phải bồi thường vật chất cho người bị hại và chịu các trách nhiệm khác theo quy định của pháp luật.

- Nuôi chó tập trung phải bảo đảm điều kiện vệ sinh thú y, không gây ồn ào, ảnh hưởng xấu tới những người xung quanh.

- Chấp hành việc tiêm vắc xin phòng bệnh Đại cho đàn chó, mèo nuôi và chi trả kinh phí tiêm phòng vắc xin Đại theo quy định.

3. Giám sát bệnh Đại động vật

Chủ vật nuôi có trách nhiệm thường xuyên theo dõi, giám sát chó, mèo nuôi của gia đình, trường hợp phát hiện chó, mèo vô cớ cắn, cào người hoặc tấn công động vật khác thì phải cách ly ngay và báo ngay Ủy ban nhân dân phường, nhân viên thú y hoặc cơ quan thú y, y tế nơi gần nhất; phối hợp UBND phường, các cơ quan chuyên môn thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch theo quy định.

4. Vệ sinh phòng bệnh

Chủ hộ nuôi chó, mèo, nuôi thả chó, mèo trong khuôn viên gia đình; con giống đưa về nuôi khỏe mạnh, không xuất phát từ vùng dịch, có giấy chứng nhận kiểm dịch của cơ quan quản lý chuyên ngành thú y cấp tỉnh theo quy định; thực hiện nuôi cách ly theo dõi ít nhất 21 ngày. Có chế độ chăm sóc, nuôi dưỡng phù hợp với từng giai đoạn phát triển của vật nuôi; thường xuyên vệ sinh, khử trùng tiêu độc khu vực nuôi nhốt, khu vực xung quanh, đảm bảo không gây ô nhiễm môi trường trong quá trình nuôi.

5. Phòng bệnh bắt buộc bằng vắc xin

- Đối tượng tiêm phòng: Chó, mèo.

- Thời gian tiêm phòng: Triển khai tiêm phòng đợt chính từ tháng 3 đến tháng 4 hàng năm; hàng tháng tiêm phòng bổ sung cho đàn chó, mèo nuôi mới phát sinh đã đến tuổi tiêm phòng; chưa được tiêm phòng trong đợt tiêm chính hoặc chó, mèo đã hết thời gian miễn dịch bảo hộ theo quy định; đảm bảo tối thiểu tiêm vắc xin phòng bệnh Đại được thực hiện 1 lần/con chó, mèo/năm.

- Liều lượng, cách sử dụng theo hướng dẫn của nhà sản xuất vắc xin.

- Loại vắc xin: Sử dụng loại vắc xin phòng bệnh Đại động vật có trong Danh mục vắc xin được phép lưu hành tại Việt Nam theo quy định của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn nay là Bộ Nông nghiệp và Môi trường.

- Phạm vi tiêm phòng: Tiêm phòng cho đàn chó, mèo trên địa bàn phường thuộc diện phải tiêm phòng bảo đảm tỷ lệ tiêm phòng đạt > 80% tổng đàn.

- Nhân viên thú y cấp phường, những người có chứng chỉ hành nghề thú y, các cơ sở có đủ điều kiện hành nghề khám chữa bệnh cho chó, mèo (tham gia triển khai tiêm phòng) thực hiện tiêm phòng vắc xin Đại cho chó, mèo, báo cáo về Ủy ban nhân dân phường.

2. Chống dịch

Chủ hộ nuôi chó, mèo hoặc các tổ chức/cá nhân khi phát hiện chó, mèo có các biểu hiện khác thường như: vô cớ cắn, cào người hoặc tấn công động vật khác phải khai báo ngay với nhân viên thú y phường, UBND xã hoặc cơ quan thú y, Y tế nơi gần nhất; thông tin cung cấp gồm: Địa điểm, thời gian phát hiện chó, mèo nghi mắc bệnh Đại; loại động vật, số lượng và mô tả dấu hiệu bệnh. Đồng thời nhốt riêng chó, mèo nghi mắc bệnh, không cho tiếp xúc với người và động vật cảm nhiễm xung quanh; phối hợp nhân viên thú y, y tế, chính quyền phường trong quá trình điều tra, xử lý ổ dịch.

Trên đây là Thông báo hướng dẫn Phòng, chống bệnh Đại ở động vật của UBND phường Việt Hòa./.

Nơi nhận:

- TT Đảng ủy phường (Để báo cáo);
- Chủ tịch và các Phó CT UBND phường;
- Văn phòng HĐND&UBND phường;
- Trạm Y tế phường;
- Trung tâm Văn hóa, thể thao và truyền thông phường (để tuyên truyền);
- Các tổ Trưởng tổ dân phố
- Lưu: VT, KTHĐTĐT.

**KT. CHỦ TỊCH
PHÓ CHỦ TỊCH**

Nguyễn Thành Hải